

एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेखालील
राज्यातील ५० आदिवासी प्रकल्पातील
अंगणवाड्यांना "सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ
व्हिटॅमिन" हे औषध पुरवठा करण्यासाठी निधी
उपलब्ध करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय, क्र.मवावि-२००७/प्र.क्र. ४७/का.८
संमंत्रालय, मुंबई-३२
दिनांक:- २६ मार्च, २००७.

- वाचा :-** १) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र. बीयुडी-२००६/प्र.क्र.१३/का.७, दि.१८ मे, २००६
- २) महिला व बाल विकास विभाग यांची क्वेरी क्र. एबावि-२००६/प्र.क्र.२५७/का.६ अन्वये प्राप्त प्रस्ताव दि.१०.११.२००६.
- ३) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांचे पत्र क्र.एबाविसेयो/कार/२५२८/२००६, दि.९ नोव्हेंबर, २००६.
- ४) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र. बीयुडी-२००६/प्र.क्र.१०२/का.७, दि.२८ मार्च, २००७

प्रस्तावना :- राज्यामध्ये विशेषतः आदिवासी भागातील कुपोषणाचे आणि बालमृत्युचे प्रमाण जास्त आहे. त्यामुळे आदिवासी भागातील बालकांवर विशेष लक्ष केंद्रित करणे गरजेचे आहे. राज्यामध्ये बालकांमधील कुपोषणाचे प्रमाण कमी करण्यासाठी केंद्र शासनाची एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना राबविण्यात येत आहे. केंद्रपुरस्कृत एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेतर्गत ० ते ६ वयोगटातील बालकांना ३०० सप्तांकयुक्त आहार देण्यात येतो तसेच कुपोषित बालकांना दुप्पट म्हणजे ६०० सप्तांकयुक्त आहार देण्यात येत आहे. तथापि सदर आहार हा संपूर्ण आहार नसून पुरक पोषण आहार असल्याने या वयोगटातील लाभार्थ्यांना लागणारी संपूर्ण पोषण मूल्य मिळू शकत नाहीत.

सन २०००-०१ या आर्थिक वर्षापासून केंद्रशासनाने पुरक पोषण आहाराव्यतिरिक्त प्रधानमंत्री ग्रामोदय योजना ५ वर्षांसाठी राबविली होती. या योजनेतर्गत ग्रामीण आदिवासी भागातील बालकांना एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेच्या पुरक पोषण आहाराव्यतिरिक्त आणखी उपचार शास्त्रभूत आहाराच्या माध्यमातून ३०० सप्तांकयुक्त आहार देण्यात येत होता. प्रधानमंत्री ग्रामोदय योजना प्रत्येक वर्षी वर्षातून २-३ महिनेच राबविण्यात आली होती. आता केंद्रशासनाने प्रधानमंत्री ग्रामोदय योजना बंद केलेली असल्याने आदिवासी भागातील मुलांना फक्त एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेचा पुरक पोषण आहार देण्यात येत आहे. तथापि सदर आहार पुरेसा नसल्याने आदिवासी भागातील ५० प्रकल्पांमध्ये कुपोषित श्रेणी १ ते ४ या मधील बालकांना "सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ व्हिटॅमिन" हे औषध दिल्यास त्यांचा कुपोषण कमी करण्यास उपयोग होऊ शकेल ही बाब लक्षात घेऊन एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेतर्गत आदिवासी भागातील ५० प्रकल्पातील

अंगणवाड्यामधील बालकांना ६० दिवस सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ व्हिटॅमिन देण्यासाठी निधी उपलब्ध करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :- नवसंजीवने योजनेतर्गत एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेखाली राज्यातील ५० आदिवासी प्रकल्पांतील अंगणवाड्यामधील बालकांना प्रतिदिनी प्रति लाभार्थी १५ ग्रॅम "सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ व्हिटॅमिन" याप्रमाणे ६० दिवस "सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ व्हिटॅमिन" देण्यासाठी रु.१२,०३,९९,०००/- (अक्षरी रुपये बारा कोटी तीन लाख चव्वेचाळीस हजार फक्त) इतक्या रकमेची पुरवणी मागणी बाब क.९९ अन्वये माहे माचं, २००७ च्या अर्थसंकल्पीय अधिवेशनात सादर केली होती व ती मंजूर झाली आहे.

२. आता महाराष्ट्र (पुरवणी) विनियोजन अधिनियम २००७ (सन २००७ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ४) म्हणून महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग-चार, दिनांक २८ मार्च, २००७ रोजी पुरवणी मागण्याचा अर्थसंकल्पीय तरतुदीच्या वितरणासाठी पारित झालेला आहे. त्यामुळे सन २००६-२००७ या आर्थिक वर्षात राज्यातील ५० आदिवासी प्रकल्पांतील अंगणवाड्यांना "सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ व्हिटॅमिन" हे औषध पुरवठा करण्यासाठी रु.१२,०३,९९,०००/- (अक्षरी रुपये बारा कोटी तीन लाख चव्वेचाळीस हजार फक्त) इतक्या रकमेच्या पुरक तरतुदीस मंजूरी देण्यात आलेली आहे.

३. सदर निधी आयुक्त, एकात्मिक बालविकास सेवा योजना यांच्या अधिनस्त ठेवण्यात येत आहे. आयुक्त, एकात्मिक बालविकास सेवा योजना, कोकण भवन, नवी मुंबई यांनी सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ व्हिटॅमिनची खरेदी करताना खालील अटी विचारात घेण्यात याव्यात :-

- i) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, कोकण भवन, नवी मुंबई यांनी सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ व्हिटॅमिन खरेदीची कार्यवाही विहित कार्यपद्धतीनुसार करावी.
- ii) बाल विकास प्रकल्प अधिकारी यांनी सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ व्हिटॅमिन पुरवठ्यासंदर्भात खात्री करून त्याबाबतचा अहवाल आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना यांना सादर करावा. आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना यांनी एकत्रित अहवाल आदिवासी विकास विभागास व महिला व बाल विकास विभागास सादर करावा.
- iii) या शासन निर्णयाद्वारे वितरित करण्यात येणा-या निधीतून खरेदी करून पुरवठा करण्यात यावयाच्या सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ व्हिटॅमिनचा खाली नमूद केल्याप्रमाणे संपूर्ण तपशील महिला व बाल विकास विभागाने दि. ३०.६.२००७ पर्यंत आदिवासी विकास विभागास सादर करावा.

अ. सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ व्हिटॅमिन खरेदी करण्याचा दिनांक व सदर औषधाचा एक्सपायरी दिनांक (Expiry Date)

ब. एकात्मिक बाल विकास प्रकल्पांनिहाय वाटप दिनांक

क. अंगणवाड्यांना प्राप्त दिनांक (अंगणवाडी निहाय, प्रकल्प निहाय)

ड. राज्यस्तरावर, एकात्मिक बाल विकास प्रकल्प स्तरावर व अंगणवाडी स्तरावर प्राप्त पुरवठ्याचा साठा नोंदवहीत नोंदी घेतल्या असल्यास त्याचा दिनांक निहाय तपशील

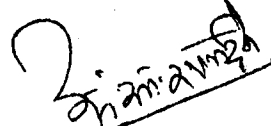
इ. सिरप माल्ट एक्स्ट्रॅक्ट विथ व्हिटॅमिनच्या वापरानंतर अंगणवाडीतील मुलांच्या आरोग्यावर होणा-या सकारात्मक परिणामाबाबत सविस्तर तपशील

IV) खरेदी वाटप (पुरवठा) व विनियोगामध्ये काही अनियमितता झाल्यास त्याची संपूर्ण जबाबदारी महिला व बाल कल्याण विभागाची राहिल, या अटीच्या अधिन राहून या शासन निर्णयास मंजूरी देण्यात येते.

४. गावरील खर्च मागणी क्र. टी-५, मुख्य लेखाशिर्ष -२२३६- पोषण आहार- पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना- जनजाती क्षेत्र उपयोजना-०२- पोषण- अन्न व पैसे वितरण- १०१-विशेष पोषण आहार कार्यक्रम (०१) महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम १९६१ च्या कलम १२३ व २६१ अन्वये जिल्हा परिषदांना सहाय्यक अनुदान -४१- सहाय्यक अनुदाने (००) (०१) राज्य योजनांतर्गत योजना (२२३६ ०२९७)" या लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा. सन २००६-०७ मधील सदर तरतूद रोखीने अदा करण्यासाठी मुक्त करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर सपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २००७०३२८२१२५५४००९ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(शं. सा. रणदिवे)
कार्यासन अधिकारी

प्रति,

सचिव, महिला व बालविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

महासंचालक, राजमाता जिजाऊ माता-बाल आरोग्य व पोषण मिशन, औरंगाबाद

आयुक्त, एकात्मिक बालविकास सेवा योजना, कोकण भवन, नवी मुंबई/ पुणे

संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक

सर्व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे/नाशिक/नागपूर/अमरावती.

जिल्हाधिकारी, अमरावती, नाशिक, गडचिरोली, नंदूरबार, ठाणे

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि.प. अमरावती, नाशिक, गडचिरोली, नंदूरबार, ठाणे

सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.

महालेखापाल, (लेखा परिक्षा)/ (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर

अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.

निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.

सहाय्यक कोषागार अधिकारी, कोकण भवन, नवी मुंबई.

मा. मंत्री, महिला व बालविकास यांचे खाजगी सचिव

मा. मंत्री, आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव

वित्त विभाग (अर्थ-१७), मंत्रालय, मुंबई

कक्ष अधिकारी, महिला बालविकास विभाग (का.५), मंत्रालय, मुंबई

कक्ष अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग (का.७), मंत्रालय, मुंबई

निवड नस्ती (का.८)